

zhostili organizace kongresu na jedničku a prokázali, že i rozsáhlé mezinárodní setkání lze dobře zvládnout v poměrně skromných prostorech univerzity. Kongres lze určitě považovat za úspěch, zůstává však otázkou, zda takto heterogenní shromáždění je účelné svolávat i do budoucna.

Další událostí letošního léta byla **Evropská sociologická konference**, již druhá v pořadí (první se sešla ve Vídni v roce 1992), uspořádaná v Budapešti od 30. srpna do 2. září 1995 Evropskou sociologickou asociací ve spolupráci s Maďarskou sociologickou společností. Ve srovnání s varšavským kongresem šlo o konferenci menšího rozsahu, obsahově poněkud sevřenější ústředním tématem „Evropské společnosti: integrace nebo štěpení“ a rozdělením programu do několika ucelenějších, i když stále dosti heterogenních okruhů: 1. Nacionalismus: etnické otázky, migrace, marginalizace, rasismus a genocida, 2. Nerovnosti třídní a založené na genderu: industriální vztahy a zaměstnanost, trh práce, chudoba, privatizace, 3. Občanství a gender ve vztahu ke státu blahobytu, občanská společnost a trh, 4. Modely sociální a ekonomické transformace v Evropě a nové formy integrace, 5. Kultura: postmodernismus a modernismus, životní styly, každodenní život, urbanismus, náboženství, 6. Srovnávací evropské výzkumy. V rámci každého okruhu probíhala řada dílčích zasedání, do nichž se vcelku úspěšně podařilo začlenit jak problematiku západoevropskou, tak i otázky reformujících se společností střední a východní Evropy. Transformace těchto společností a problematika genderu byly pravděpodobně nejvýraznějšími tématy kon-

gresu, opakujícími se v mnoha různých souvislostech. V analýzách transformace (např. v příspěvcích Piotra Sztompky, Macy Novak, Pavla Machonina) byly zdůrazněny širší historické perspektivy zahrnující i vznik a vývoj komunistických režimů, případně i rozdílný předchozí politický, sociální a kulturní vývoj sledovaných společností, kulturní determinanty (a meze) transformace, chápání postkomunistického vývoje jako kvalitativně nové vývojové etapy s otevřenými možnostmi vyústění a s tím spojená kritika interpretace postkomunistických změn jako přechodu (transition) k již známým modelům společnosti. Na jednom z plenárních zasedání zaujal Ivan Szelenyi závěry z výzkumu elit v zemích střední a východní Evropy, podle nichž o vítězích ekonomické transformace v těchto zemích nerozhoduje vlastnictví privatizovaného státního majetku, ale faktická možnost s ním disponovat. V souladu s tím jsou podle Szelenyiho vítězi ekonomické transformace především manažeři bývalých státních podniků, kteří získali klíčové role v soukromých firmách vytvořených na jejich základě.

Kongres, kterého se zhruba ve stejném počtu účastnili sociologové ze západní i bývalé socialistické části Evropy, byl akcí úspěšnou a nepochybně přispěl ke komunikaci mezi evropskými sociology, i když některé výrazné osobnosti evropské sociologie chyběly. Chybělo však bohužel i výraznější zastoupení české sociologie, která jako by neměla větší zájem vystoupit na mezinárodní scénu po boku silných sociologií polské a maďarské.

Michal Illner